

Verkenning versterking bestuurskracht Scherpenzeel

VERKENNING VERSTERKING BESTUURSKRACHT SCHERPENZEEL

Deze verkenning geeft een beeld van de mogelijkheden die er zijn voor versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel. Deze mogelijkheden zijn verkend als anticipatie op een mogelijk niet kunnen voldoen van de gemeente Scherpenzeel aan de randvoorwaarden voor duurzaam bestuurskrachtige zelfstandigheid. Dit is afhankelijk van de inhoud van de Kadernota 2021-2024, die daarvoor als ijkpunt wordt genomen door Gedeputeerde Staten van Gelderland. De besluitvorming in de gemeenteraad van Scherpenzeel over die Kadernota is voorzien voor 9 juli 2020. Op 26 mei 2020 zal B&W een standpunt innemen over de Kadernota en hierover zal GS een standpunt innemen, waarin ook aangegeven zal worden of er – na vaststelling van de Kadernota in de gemeenteraad – mogelijk gestart zal worden met een artikel 8 procedure in het kader van de Wet Arhi, dat is een herindelingsprocedure op provinciaal initiatief.

Doelstellingen van deze verkenning zijn:

- Een beeld te scheppen van de regionale verhoudingen en context waarin de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel een plek moet krijgen;
- Te inventariseren welke realistische opties en varianten vanuit die context moeten worden afgewogen voor versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel als onderbouwing van een mogelijk besluit van GS tot start van een artikel 8 procedure;
- Een inhoudelijk kader te scheppen voor een eventueel te voeren “open overleg” in het kader van artikel 8 Wet Arhi.

Voor de uitvoering van deze verkenning zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- A. Er heeft een studie plaatsgevonden van mogelijk relevante documenten betrekking hebbend op de ontwikkeling van de regionale verhoudingen in de Regio Food Valley en de bestuurskracht van Scherpenzeel.
- B. Er is een gespreksronde uitgevoerd waarbij de regiogemeenten Barneveld, Ede, Renswoude, Veenendaal en Woudenberg en het bestuur van Regio Food Valley waren betrokken. Hierbij is gevraagd om hun visie, verwachtingen en mogelijke rol ten aanzien van de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel te inventariseren.
- C. Er heeft – op basis van desk-research – een analyse plaatsgevonden van innovatieve bestuursvormen op hun mogelijke toepasbaarheid bij versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel.
- D. De informatie uit A-C wordt toegepast op de situatie in Scherpenzeel, waarbij gezien wordt welke mogelijkheden van versterking van bestuurskracht toepasbaar zouden zijn.

Deze rapportage gaat achtereenvolgens in op de regionale context voor bestuurskrachtversterking van Scherpenzeel, de resultaten van de gevoerde gesprekken met buurgemeenten en de Regio Food

Valley en het analyseresultaat van innovatieve bestuursvormen. Het eindigt met een kort resumé. Als bijlage bij deze verkenning zijn gevoegd de gespreksverslagen van de gevoerde gespreksronde onder B.

A. Verkenning regionale context

De gemeente Scherpenzeel maakt onderdeel uit van de Regio Food Valley. In de Regio Food Valley zijn drie **samenwerkingsprogramma's**.

Het *AgriFood 2030* programma is een gezamenlijk initiatief van verschillende stakeholders, bestaande uit FrieslandCampina, Gemeente Ede, Gemeente Wageningen, het Ministerie van Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit, Regio FoodValley, Topsector Agri&Food, Unilever, Wageningen University & Research en penvoerder provincie Gelderland. Het AgriFood 2030 programma heeft als doel om de sterke positie van FoodValley als het wereldwijde Agri & Food centrum voor kennis en innovatie te behouden én verder te versterken. Om dit doel te realiseren is een belangrijk eindresultaat van dit programma om een langjarig, integraal ontwikkel en financieringsprogramma te ontwikkelen en op te starten, vanuit een commitment van zowel de provincie Gelderland als overige partners.

Foodvalley NL bevordert (inter)nationale samenwerking tussen bedrijven, overheid, onderwijs en kennisinstellingen ten behoeve van innovatie in de agrifoodsector wereldwijd. Het is een organisatie met een groot netwerk binnen de agri en food. Zij vormt een schakel voor de komst van en samenwerkingen met onder andere internationale partijen.

Regio Deal Foodvalley (2^e tranche, 2019) is een meerjarige samenwerking tussen het Rijk en acht partijen uit de regio: Regio Foodvalley, Wageningen University & Research, Universiteit Utrecht, provincie Gelderland, provincie Utrecht, LTO Noord, VNO-NCW midden en Waterschap Vallei en Veluwe. Met deze Deal wordt een impuls gegeven aan een gerichte, regionale én integrale aanpak om de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem te versnellen via drie sporen:

- versnelde transitie van de primaire sector,
- gezonde voeding; van prille start tot oude dag,
- versterking kennis- en innovatiecluster.

Voor de **governance en de organisatie** van de samenwerking zijn er 2 besturen ingesteld binnen Regio Foodvalley. Binnen de *Gemeenschappelijke Regeling* nemen de acht aangesloten gemeenten samen besluiten. Dit wordt ook wel de intergemeentelijke samenwerking genoemd. Daarnaast worden binnen de *Triple Helix* gezamenlijk besluiten genomen door de drie O's (overheid, onderwijs/onderzoek, ondernemers). Onder beide besturen wordt een groot aantal projecten uitgevoerd die elkaar versterken. Deze projecten zijn opgenomen in de strategische agenda en de intergemeentelijke werkprogramma's. Regio Foodvalley en de Triple Helix samenwerking worden gefaciliteerd door bureau Regio Foodvalley.

De **strategische agenda** van de Regio Food Valley bevat de volgende punten/thema's:

- *Landbouwtransitie en vitaal platteland*
voor een toekomstbestendige AgriFood keten en een vitaal platteland.
- *Voeding voor een gezond leven*
omgeving waarin gezond en duurzaam voedsel bijdraagt aan een gezond leven van haar inwoners.
- *Energietransitie*

werkt aan de energietransitie vanuit het regionaal DNA en op een manier die haar kracht versterkt.

➤ *Human Capital*

maakt werk van een optimaal functionerende arbeidsmarkt met aandacht voor de volle breedte: voor elk talent en in elke levensfase.

➤ *Innovatie, clustervorming en circulaire economie*

bouwt aan een toekomstbestendige regionale economie door stimulering van innovatie, clustervorming en circulair ondernemen.

➤ *Fysieke randvoorwaarden*

zorgen voor balans tussen economische activiteiten en woon- en leefomgeving.

➤ *Quality of living*

een aantrekkelijker woon- en leefomgeving bieden, als belangrijke voorwaarde om werknemers naar dit gebied te trekken en behouden.

Op deze thema's spreken de Triple Helix partners af dat ze hun strategische ambities en inspanningen met elkaar in lijn én onder de noemer en vlag van Regio Foodvalley brengen. Dat betekent ook dat partners op deze thema's willen samenwerken en elkaar aanspreken op geleverde inzet en resultaten. Om zo gezamenlijk te bouwen aan een toekomstbestendige regio. Het is een ontwikkelopgave voor de hele regio om de ambities uit de strategische agenda, o.a. via visievorming uit te werken en te verbinden aan concrete afspraken over o.a. woningbouw, werklocaties en RES (maar ook op andere vlakken, bijv. visie op landelijk gebied/transitie van de landbouw, verstedelijkingsvraagstuk).

De **inhoudelijke rol en positie van Scherpenzeel** in de uitvoering van deze strategische agenda is op dit moment vooral zichtbaar op de volgende onderwerpen/dossiers:

- *Regionale woningbouwprogrammering*; De woningbouwafspraken worden in lijn gebracht met de realisatiecapaciteit. Daarbij past de ambitie van 55 woningen per jaar. De druk op de woningmarkt, de autonome behoefte en onze ambitie om het huidige voorzieningenniveau (onderwijs, detailhandel, welzijn, sport) overeind te houden, rechtvaardigen een hogere woningbouwafpraak. Daarbij is het uitgangspunt dat inbreidingsplannen bovenop de ambitie van 55 woningen gerealiseerd kunnen worden. De gemeente wil vooral bouwen voor huidige inwoners en terugkerende jongeren. Scherpenzeel heeft voldoende plancapaciteit om in haar eigen woningvraag te voorzien.
- *Regionaal Programma Werklocaties*: In Scherpenzeel is in principe alleen sprake van het accommoderen van lokale bedrijvigheid. Dit levert niet of nauwelijks discussie op in regionaal verband. In de geringe vraag kan de gemeente zelf voorzien. Uitzondering daarop vormt de ruimtevraag van het bedrijf Modiform. Het bedrijf is al geruime tijd in gesprek met de gemeente om alle bedrijfsactiviteiten, nu verspreid over diverse locaties, te concentreren in Scherpenzeel. Daarvoor is herstructurering van het lokale bedrijventerrein 't Zwarteland en een uitbreiding daarvan ('t Zwarteland II) in beeld. De aard en omvang van de benodigde uitbreiding staat op gespannen voet met de in regionaal verband gehanteerde Ladder voor duurzame verstedelijking en met het provinciale omgevingsbeleid.
- *Regionale Energiestrategie (RES) Foodvalley*. Gemeente Scherpenzeel heeft begin 2020 de Kadernotitie Duurzaamheid vastgesteld met daarin de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Daarbij is voor 2030 als doelstelling 55% broeikasgasreductie opgenomen. Momenteel werkt Scherpenzeel aan de Omgevingsvisie. Eind december 2019 heeft de gemeenteraad de Nota van Uitgangspunten voor deze Omgevingsvisie vastgesteld. Hierin is als ambitie voor Scherpenzeel-Noord (buitengebied) lokale duurzame energieopwekking opgenomen

(wind). Deze ambitie reikt verder dan op grond van de regionale uitgangspunten mag worden verwacht. Het proces om te bepalen op welke wijze Scherpenzeel invulling gaat geven aan bovengenoemde ambities loopt parallel aan het proces voor de concept-RES en RES1.0. De gemeente levert de ambtelijk trekker van het thema “Warmte-structuur” binnen de RES.

In het algemeen komt naar voren dat Scherpenzeel een loyale en betrokken, doch een (begrijpelijkerwijs) bescheiden bestuurlijke, ambtelijke en financiële rol vervult binnen het samenwerkingsverband met de nadruk op enkele dossiers (zie boven).

B. Resultaten gespreksronde met buurgemeenten

In maart jl. zijn de buurgemeenten van Scherpenzeel en de Regio Food Valley uitgenodigd mee te werken aan individuele gesprekken met als doelen om hiermee:

1. een onderbouwd beeld te kunnen vormen van de gemeenten die bij een eventueel te starten open overleg en bij een mogelijke herindeling betrokken dienen te worden;
2. een onderbouwd beeld te kunnen vormen welke varianten en opties (naast herindeling) er mogelijk nog zouden kunnen zijn om de bestuurskracht van Scherpenzeel te versterken;
3. een actueel beeld te ontwikkelen van de bestuurlijke verhoudingen in de regio en de gevolgen daarvoor van een mogelijke herindeling van Scherpenzeel met een of meer gemeenten.

De gesprekken waren bedoeld om de opvattingen die daarover bij de bestuurlijke partners van Scherpenzeel leven te inventariseren. De verkenning had dus primair een inventariserend karakter. De verkenning is uitgevoerd door de provinciaal projectleider Versterking Bestuurskracht Scherpenzeel. De deelvragen en de verslagen van de gesprekken zijn bij deze rapportage gevoegd. Uit de gesprekken zijn de volgende conclusies/waarnemingen te formuleren:

1. Snel duidelijkheid is belangrijk.

Het wordt door de partijen van (groot) belang geacht dat er snel duidelijkheid komt over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel. Het gevaar bestaat dat deze discussie een langdurig negatief beslag legt op de regionale samenwerking en de bestuurlijke verhoudingen in het gebied. Dit moet voorkomen worden.

2. Ede, Veenendaal en Barneveld staan open voor verdergaande samenwerking met Scherpenzeel via dienstverleningsovereenkomsten.

Ede, Veenendaal en Barneveld staan open voor het mogelijk aangaan van samenwerking voor het oplossen van eventuele bestuurskrachtproblemen i.c. het versterken van organisatiekracht van Scherpenzeel. Daarbij gaat het dan in principe om een zakelijke samenwerking (bv. via een dienstverleningsovereenkomst). De gemeenten stellen hieraan nadere voorwaarden, waarvan de belangrijkste is dat er door Scherpenzeel een heldere keuze gemaakt wordt voor 1 vaste samenwerkingspartner (niet “shoppen”). Ede geeft expliciet aan dat er ook systeemintegratie en harmonisatie op onderdelen zal moeten plaatsvinden. Ede en Veenendaal geven aan dat tevoren een heldere afspraak over taken, kosten en termijnen moet worden gemaakt, waarbij Scherpenzeel primair de behoefte aan moet geven. Barneveld geeft als voorwaarde aan dat voor het aangaan van een verregaande ambtelijke samenwerking er een “stip op de horizon” moet zijn voor bestuurlijke fusie.

3. Geen van de gemeenten heeft vanuit eigen wensen een fusieagenda en/of wens tot herindeling.

Van de geïnterviewde gemeenten heeft geen enkele een actieve fusieagenda voor de komende jaren. Renswoude en Woudenberg kiezen heel bewust voor zelfstandigheid voor de komende periode. Barneveld, Ede en Veenendaal zouden eventueel bereid zijn om herindelingen of grenswijzigingen te overwegen indien andere partijen dat wensen of nieuwe omstandigheden daartoe nopen, mits daarmee ook de positie van de eigen gemeente kan worden versterkt.

4. Barneveld is de enige realistische optie voor een herindeling met Scherpenzeel.

De gemeente Barneveld staat open voor een herindeling met Scherpenzeel, onder voorwaarden. Zo wenst Barneveld snel duidelijkheid en wil een herindeling per 1 januari 2023. Barneveld hecht veel waarde aan voldoende draagvlak bij Scherpenzeel en heeft voorkeur voor een lichte samenvoeging. Veenendaal heeft aangegeven een verzoek vanuit Scherpenzeel tot een fusie open te willen overwegen. De gemeente Veenendaal is geen buurgemeente van Scherpenzeel en ligt in de provincie Utrecht.

5. Eventuele herindeling van Scherpenzeel met Barneveld heeft weinig consequenties voor de andere gemeenten en kan positief uitwerken voor de samenwerking in de Regio.

Alle partijen geven aan dat een mogelijke herindeling tussen Scherpenzeel en Barneveld per saldo weinig effect zal hebben op hun eigen bestuurlijke toekomst en op de onderlinge samenwerking in de Regio Food Valley. Er raken geen gemeenten geïsoleerd. Verder zijn de veranderingen op de samenstelling in de regio beperkt. Wel zal door beperking van het aantal gemeenten de samenwerking positief kunnen worden beïnvloed. Aandacht wordt gevraagd voor enige specifieke lopende samenwerkingsafspraken met de gemeente Scherpenzeel die dan mogelijk moeten worden herijkt.

6. Precair proces, wees zorgvuldig.

In meerdere gesprekken wordt expliciet gewezen op het belang van zorgvuldigheid in het proces met name gericht op de communicatie en het bestuurlijk overleg. Dit ook mede aan de hand van percepties over het proces tot nu toe. Expliciet wordt gevraagd om een goede en tijdige communicatie met deze gemeenten over het resultaat van deze verkenning en de verdere besluitvorming.

C. Inventarisatie en analyse alternatieve bestuurskrachtoplossingen

Er is in het lokaal bestuur veel creativiteit in het vinden van passende oplossingen voor versterking van de bestuurskracht van gemeenten. En dat past ook zeker bij de veelvormigheid van die thematiek, zowel naar zijn aard als naar de regionale en maatschappelijke contexten waarin die zich kan voordoen. In de afgelopen jaren zijn er experimenten en nieuwe denkwijzen ontwikkeld:

- Organisatievormen die – binnen het geldende formeel bestuurlijk-juridisch kader – een maatwerkoplossing kunnen bieden voor bestuurskrachtproblemen van gemeenten.
- Zijn er nieuwe bestuurlijk-juridische constructen denkbaar waarmee bestuurskrachtvragen van gemeenten kunnen worden benaderd?
- Kan op een nieuwe innovatieve vorm invulling gegeven worden aan meervoudige democratie en participatie in geval er sprake is van meerkernigheid van gemeenten?

Dit soort vragen worden overigens niet alleen gesteld vanuit de behoefte om specifieke bestuurskrachtproblemen op te lossen, maar ook vanuit het besef dat steeds meer bestuurlijke vragen relateren aan integrale maatschappelijke opgaven en behoeftes (“veiligheid”, “gezondheid”, “energietransitie”). De ontwikkeling in data- en informatietechnologie maakt het enerzijds mogelijk om operationele uitvoering van allerlei gemeentelijke taken op afstand en grotere schaal toe passen en leidt anderzijds tot de behoefte aan nieuwe vormen van nabijheid en wederzijdse beïnvloeding (co-creatie/participatie) tussen lokale overheid en inwoner/ondernemers etc...

Wat betreft de innovatieve *organisatievormen* geven Linze Schaap en Leon van den Dool in een publicatie uit 2013¹ een goed overzicht van mogelijke benaderingen van intergemeentelijke samenwerking bij de uitvoering van taken. Zij onderscheiden daarbij het:

- “netwerkmodel”, waarin medewerkers van verschillende gemeenten op diverse al dan niet tevoren afgesproken terreinen met elkaar samenwerken zonder overdracht van taken, mensen, middelen en bevoegdheden
- “matrixmodel”, waarin gemeenten volgens een tevoren afgesproken verdeling tussen voor en met elkaar taken uitvoeren, waarbij de bestuursbevoegdheid bij de gemeenten blijft.
- “integratiemodel”, waarbij gemeenten voor (een deel van) hun taken een aparte organisatie-eenheid inrichten bv. shared service center, dan wel waarbij een gemeentelijke organisatie taken uitvoert voor de ander of de anderen.

In de lokale bestuurspraktijk komen deze constructies voor in diverse gedaanten tot en met de situatie dat individuele gemeenten vrijwel hen gehele taakuitvoering door een andere gemeente of door een apart gemeenschappelijk orgaan laten uitvoeren via een aparte (lichte) GR, centrumgemeenteconstructie of een “gastgemeenteconstructie”. Innovaties in dit veld vinden eigenlijk niet plaats op het gebied van taakuitvoering, wel op het gebied van de governance. Zo komt er meer aandacht voor de wijze waarop de gemeenteraden in dit soort constructies een meer betekenisvolle rol kunnen vervullen.

Daarmee komen we meer bij de mogelijke innovatieve vormen en experimenten van bestuurlijke governance. Al langer bestaand voorbeeld hiervan zijn de Drechtsteden (met “informeel” overgedragen bevoegdheden van gemeenteraden naar een Drechtstedenraad). Enkele jaren geleden is geprobeerd een “federatiegemeente” te vestigen in Noord-Brabant (Kempen) met als belangrijkste kenmerk dat enkele “regionale” raadsbevoegdheden formeel zouden worden overgedragen naar een Kempenraad en tegelijk enkele “lokale” raadsbevoegdheden direct bij de gemeenteraad zouden blijven.

In de afgelopen jaren is meer aandacht gekomen voor de manier waarop meervoudige democratie in het bijzonder in een meerkernige gemeente vorm kan krijgen. Dit past in een bredere visieontwikkeling op het gebied van vernieuwing van de democratie door nieuwe vormen en perspectieven (directe democratie, doe-democratie). In deze benadering staat niet zozeer de taakuitoefening door gemeenten centraal of de beste organisatie- of bestuursvorm die daarbij past, maar veeleer hoe overheid en (netwerk)samenleving nieuwe vormen en manieren van coproductie, co-creatie ontwikkelen waarbij de bestuurs- en organisatievorm veel meer volgend en ondergeschikt is. Dit thema speelt ook een rol in fuserende gemeenten omdat daar nu eenmaal veelal sprake zal zijn van meerdere, onderling verschillende kernen, die toch in een onderling verband met elkaar meerwaarde willen en moeten ontwikkelen. Daarbij staat veeleer de

¹ van den Dool, L. T., & Schaap, L. (2014). Intergemeentelijke samenwerking: Het kan ook licht. Een verkenning van lichte vormen van intergemeentelijke samenwerking. Bestuurskunde, 23(1), 65-76.

gemeenschap in die kernen centraal en minder de gemeente als instituut. Die is- zoals gezegd – meer volgend.

D. Synthese: Mogelijkheden versterking bestuurskracht Scherpenzeel

Scherpenzeel is primair een sterk dorp, een stevige woon-, werk- en leefgemeenschap. De gemeente als “instituut” heeft echter te weinig bestuurskracht om de doelen en wensen van dit sterke dorp op adequate wijze te realiseren. Die bestuurskrachtproblematiek heeft zowel een ambtelijke als bestuurlijke component en uit zich zowel in meer praktische, uitvoerende activiteiten als in meer strategische en conceptuele activiteiten en rollen. Hierdoor mist het dorp Scherpenzeel een sterke partner als gemeente.

De gemeente wil komen tot oplossing van de bestuurskrachtproblematiek met name door versterking van de ambtelijke organisatie. Vanuit de provinciale visie op bestuurskracht is dat niet voldoende en te kostbaar voor het te bereiken resultaat. Het biedt op de langere termijn te weinig zekerheid dat wel aan de doelen en wensen van het dorp tegemoet gekomen kan worden. Daarbij speelt zeker een rol dat de ambities van het dorp behoorlijk hoog zijn (bv. ten aanzien van voorzieningen en woonkwaliteit) en de regio ook behoorlijk in beweging is. De economie en de woningmarkt zijn dynamisch. De interactie tussen de gemeenten en tussen het gebied en de omliggende stedelijke agglomeraties is groot en vraagt steeds meer bestuurlijk leiderschap en stuurmanskunst in het gebied.

Vanuit de provinciale visie is voor voldoende bestuurskracht van Scherpenzeel naast ambtelijke versterking ook bestuurlijke versterking nodig. En het is nodig dat de gemeente in staat is om op verschillende schaalniveaus goed te opereren en die niveaus ook met elkaar te kunnen verbinden; “small enough to care and big enough to make it happen”. Dus in staat om zowel in het directe contact met individuele inwoners en kleinere groepen dichtbij te staan als op het regionaal niveau echt invloed en positie uit te oefenen.

Voor de oplossing van de bestuurskrachtproblematiek van Scherpenzeel geldt dus als randvoorwaarden dat:

- Zowel ambtelijke als bestuurlijke versterking nodig is.
- Zowel versterking van praktische uitvoering als van strategische positie nodig is.
- De versterking duurzaam is voor de lange termijn én financieel draagbaar.

Het pakket mogelijke oplossingen waarbij sprake is van alleen ambtelijke samenwerking met 1 of meer partners in het gebied (ambtelijke fusie, regiegemeente, gastgemeente e.d.) is dus eigenlijk niet beter dan het voorstel van de gemeente om de eigen organisatie te versterken. Het biedt geen bestuurlijke versterking en geen versterking van de strategische positie. Dit is overigens al in het rapport “Zelfbewust Scherpenzeel” (2019) in opdracht van de gemeente zelf onderbouwd.

Voor de versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel moet dus gezocht worden naar vormen en constructies waarin een duurzaam ambtelijk en bestuurlijk partnership wordt aangegaan met een of meer partners in het gebied. Uit de verkennende gesprekken met de buurgemeenten blijkt hierbij maar 1 realistische optie te zijn: een bestuurlijk en ambtelijk partnership met Barneveld.

Uit de deskstudie rond meer experimentele bestuurs- en organisatievormen komt naar voren dat die mogelijk wel aan bovenstaande randvoorwaarden zouden kunnen voldoen. Een vorm waarbij

gemeenteraden bevoegdheden overdragen aan een “hoger” regionaal bestuursorgaan biedt wellicht die mogelijkheid om met name de regionale bestuurskracht te bevorderen. Wellicht biedt dit ook kansen om de lokale bestuurskracht van Scherpenzeel – in combinatie met andere maatregelen – te versterken. Maar – afgezien van de mogelijke bestuurlijke nadelen daarvan – kan zo’n vorm zich alleen maar ontwikkelen als daarvoor een intrinsieke behoefte bestaat bij de betrokken gemeenten (en eventueel inwoners). Die behoefte is eigenlijk bij geen enkele gemeente in de regio aangetroffen. Het is zeker ook geen thema dat in de Regio Food Valley een rol speelt op dit moment.

Uit de verkennende gesprekken in de regio blijkt dat de gemeenten in het gebied ieder een eigen visie hebben op de bestuurlijke toekomst, waarbij hun huidige status quo als uitgangspunt wordt genomen, omdat die als positief wordt ervaren. Ze staan open voor veranderingen als de omstandigheden veranderen, maar hechten zeker aan hun zelfstandigheid. Ruimte, ideeën, laat staan initiatieven tot nieuwe, innovatieve regionale vormen van samenwerking zijn niet naar voren gekomen. Dat wil overigens niet zeggen dat ze onbespreekbaar zouden zijn, maar dan niet vanuit het enkele motief om de bestuurskracht van Scherpenzeel te versterken. Ook is vanuit Scherpenzeel daar geen enkel initiatief toe genomen; Scherpenzeel kiest feitelijk voor een zo veel mogelijke “stand alone” zelfstandigheid, waarbij samenwerking vooral de instandhouding van het instituut gemeente moet dienen/bevorderen. De bestuurskracht van Scherpenzeel vraagt nu om een oplossing en het dorp Scherpenzeel kan zich geen onzekere en langjarige experimenten daarmee veroorloven.

Voor het vervolg van het traject van versterking van de bestuurskracht van Scherpenzeel is wel relevant de ontwikkeling van nieuwe vormen van participatie en co-creatie tussen lokale gemeenschappen en gemeentebestuur. Juist een sterk dorp als Scherpenzeel kan zich een uitstekende partner van een (sterk) gemeentebestuur tonen, indien daarvoor ook de juiste vormen en instrumenten worden ingezet.

E. Resumerend; naar een sterk dorp in een sterke gemeente

Op basis van de uitgevoerde verkenning en analyse van mogelijkheden voor de versterking van bestuurskracht van Scherpenzeel komt naar voren dat een strategisch en bestuurlijk en ambtelijk partnership met de gemeente Barneveld de beste mogelijkheid daarvoor biedt en dat andere opties ofwel geen meerwaarde hebben, niet mogelijk zijn en/of geen draagvlak hebben bij de betrokken gemeenten.

Een fusie met Barneveld biedt de lokale gemeenschap de kans om in een nieuwe soort verband met andere kernen en met een krachtiger partner in het gemeentelijk instituut meer eigen regie te voeren en kansen voor het dorp Scherpenzeel te benutten. Daarbij past zeker een nadere oriëntatie, uiteraard met de gemeente Barneveld, hoe – eventueel op een innovatieve manier – de verhouding tussen nieuwe te vormen bestuur en lokaal bestuur kan worden vormgegeven. Dat hoeft niet per se juridisch strak vorm gegeven te worden. Het is juist meer een houding/mentaliteit van bestuur en samenleving om in de “doe-democratie” elkaar op te zoeken en te vinden in concrete opgaven en resultaten voor Scherpenzeel.